

Зазначені принципи визначають підходи до розробки інноваційних програм перепідготовки та підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів, розкривають способи досягнення поставлених цілей професійної діяльності.

*Богославець О.Г., асистент
кафедри регіональної економіки*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В КУРСІ «УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ»

Зміни в економічних відносинах і продуктивних силах, якими відзначається сучасний етап розвитку нашої країни, вимагають від професійної економічної освіти підготовки фахівців, здатних глибоко розуміти сутність економічних процесів, впливати на них, а також розробляти способи вирішення економічних завдань. Тому сучасна освіта повинна мати на меті формування фахівців з активною позицією, здатних до творчого мислення, постійного вдосконалення своєї професійної діяльності та особистості. Для реалізації зазначених завдань у системі вищої освіти більшого поширення набувають організаційно-методичний підходи, спрямовані на посилення активної пізнавальної діяльності студентів.

Активізація — це постійний процес управління діяльністю студентів, спонукання їх до енергійного, творчого, цілеспрямованого навчання, подолання спаду, пасивності й стереотипності. Сукупність різноманітних методів, прийомів і засобів активізації називають узагальненим терміном «активні методи навчання» (АМН). Серед великого арсеналу АМН розглянемо кілька, які, на наш погляд, доцільно застосовувати на семінарських заняттях з вибіркової дисципліни «Управління соціально-економічним розвитком регіонів».

Метод навчального проектування, який, на думку дослідника А. Брейнака, полягає у виконанні студентами завдань, які потребують опрацювання великого обсягу матеріалу з предмета, передбачають визначення проблеми й пошуки шляхів її розв'язання під керівництвом викладача. При цьому викладач пропонує не тільки теми проєктів, а й способи їхньої реалізації. Головним для проєктно-технологічного підходу в будь-якій галузі є визначення цілей діяльності та організації роботи, яка складається з ланцюжка логічно впорядкованих етапів. До цих етапів можна віднести: планування, підготовка й деталізація, реалізація, аналіз і модифікація.

Під час опрацювання студентами окремих тем семінарських занять курсу «Управління соціально-економічного розвитку регіонів», пропонуються розробити наступні проєктні роботи: проєкт розвитку туристично-рекреаційного комплексу Причорноморського та Карпатського економічних районів; проєкт розвитку «зеленого» туризму в Карпатському, Поліському та Подільському економічних районах; розробка пропозицій щодо оптимізації функціонування туристичної інфраструктури після проведення Євро-2012; проєкт створення євро регіонів на базі «туристичних ланцюжків» прикордонних територій; розробка пропозицій щодо оптимізації екологічної ситуації рекреаційно-туристичних зон приморських територій і великих міст тощо.

Робота над проєктами відбувалась за таким алгоритмом:

Підготовка: пояснення студентам суті методу; вибір відповідних фрагментів навчального матеріалу, які мають бути опрацьовані методом проєктів; визначення тем майбутніх проєктів та умов їхньої реалізації.

На цьому етапі викладач допомагає ознайомитись із завданнями, які стосуються певної частини навчального матеріалу. Інформація для роботи подається в обсязі, потрібному для стимулювання інтересу студентів до поглибленого вивчення теми й формулювання проблеми. Пропонується також перелік бібліографічних джерел до теми. Студенти утворюють робочі групи й формулюють проблему для розв'язання. Викладач пояснює вимоги й умови виконання проєктів. Студенти підбирають додаткову інформацію за темами своїх досліджень, складають план дій та узгоджують його з викладачем.

Етап розроблення проєктів: аналіз проблеми, яку потрібно розв'язати; розроблення концепції проєкту відповідно до потреб навчальної програми предмета і конкретної практичної мети застосування проєкту. Визначення стандартів діяльності над проєктом, обґрунтування показників, що застосовуються.

Етап виготовлення проєкту: розроблення проєктного комплексу; консультації для встановлення відповідності способів виконання та змісту проєктів.

Робота над проєктами передбачає теоретичне розв'язання проблеми, а також виконання необхідних практичних завдань (проведення розрахунків, аналіз статистичних матеріалів,

побудова діаграм, створення карт). Вона відповідає принципам наукової обґрунтованості та посиленості завдань. Зазначені принципи вимагають під час моделювання навчальної діяльності спиратись на існуючі наукові знання, результати науково-дослідних робіт, попередні експериментальні дослідження, наукове прогнозування, аналіз передових вітчизняних і зарубіжних досягнень і тенденцій, які є підставою для розроблення проекту. Зокрема, під час розробки проектів туристично-рекреаційної тематики, студенти аналізують наукову інформацію з різноманітних сфер функціонування господарського комплексу країни та окремих її регіонів: природно-ресурсний, історико-культурний потенціал територій, демографічні особливості та соціальні проблеми населення регіонів, особливості господарської діяльності регіонів і розвитку інфраструктури в них, напрями міжрегіональної та міжнародної інтеграції, показники екологічної напруги та туристичної ємності територій, позитивний досвід в організації туристичної діяльності тощо.

На етапі обґрунтування доцільності розроблених у проекті напрямів, студенти визначають можливі ризики, прямі й мультиплікаційні ефекти від реалізації запланованих заходів, визначають внутрішні й зовнішні фактори, що впливатимуть на них.

Умовою виконання роботи групою студентів є письмовий звіт, у якому міститься опис технології виконання проекту чи завдання, обґрунтування вибору розв'язання проблеми та його реалізації, додаткові пояснення, статистичні матеріали, поточні та прогнозні розрахунки, картосхеми, посилання на інформаційні джерела.

Після виконання проектів студенти організовують їх презентацію. Роботи обговорюються всією навчальною групою під час дискусій. Дискусія—один із ефективних методів навчання, який дозволяє виявити відмінності в розумінні питання і в товариській суперечці встановити істину, прийти до спільної думки.

Метод проектів є одним з тих, які сприяють формуванню в студентів умінь використовувати різноманітні джерела інформації для розв'язання проблеми, працювати спільно в групі, представляти й аргументувати власні пропозиції щодо виконання завдань, використовувати знання з інших предметів. Важливою перевагою методу проектів поряд з іншими активними методами є можливість розвитку творчих здібностей студентів.

Виконання проекту дає можливість студентам детально познайомитися з проблемою, виявити існуючі на практиці способи її розв'язання й запропонувати власні алгоритми й технології, а також змушує знаходити цікаві форми презентації результатів власної праці.

Використання навчального проектування разом з іншими активними методами навчання є засобом перетворення фундаментальних теоретичних знань у конкретні практичні вміння розв'язувати складні виробничі та господарські завдання економіки.

*Бойко Н.О., к.пед.н., доцент
кафедри регіональної економіки*

ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ У ВИВЧЕННІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ

Технологія ментальних карт є сьогодні однією із самих інноваційних і ефективних методик роботи з інформацією. У той час, як більшість студентів користується традиційними конспектами, ментальні карти широко популізуються в сучасному світі, так як мають суттєві переваги.

Проблема необхідності запам'ятовування, засвоєння і логічного структурування матеріалу є досить актуальною для студентів, особливо, першокурсників. Унікальна методика, що побудована на використанні ментальних карт, дозволяє використовувати їх для генерування, відображення, класифікації інформації, власних ідей, а також для систематизації знань, підготовки до семінарів, іспитів, вивчення першоджерел, аналізу статистичних матеріалів.

Методика застосування ментальних карт дає змогу не тільки задіяти роботу обох півкуль головного мозку, але й синхронізувати їх діяльність.

Засновником зазначеного методу є британський психолог Тоні Бьюзен. Саме він вигадав цей зручний і ефективний метод запису та організації інформації. Сутність методу полягає в тому, що замість лінійного запису використовують радіальний.

Лінійні способи інформації — текст, таблиці, графіки, діаграми — відносно важко запам'ятовувати, а одноманітний їх характер приводить до зменшення сприйняття і великих затрат часу. До того ж, у роботі із звичайними конспектами, або лінійними текстами задіяна тільки ліва півкуля, що відповідає за раціональну діяльність.